

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд „Ролята на флейтиста като солист през XVIII, XIX, XX век: компаративно изследване на постиженията спрямо очакванията”

от Мирна Мликота–Диздаревич

Рецензент:

Проф. д-р Сава Димитров

Авторката на дисертационния труд Мирна Мликота–Диздаревич е получила първата си магистърска степен в Музикалната академия в Сараево през 2018 г. а втората в Музикалната академия в Любляна през 2019 г. Участвала е в много майсторски класове. Участвала е в много национални и международни състезания. Концертирала е в Хърватия, Босна и Херцеговина, Сърбия, Черна гора, Словения и Италия. През 2019 основава Трио *Флавия*. От 2021 става член на ансамбъла *Le agane*. Освен солови концерти за пиано и флейта, тя свири в различни камерни ансамбли и оркестри. В момента работи като асистент преподавател по флейта в Музикалната академия в Сараево.

Предлаганият дисертационен труд проследява развитието на флейтиста солист от XVIII век до наши дни, като се търсят приликите и разликите в неговото формиране, както и в неговите изяви като изпълнител. Паралелно с това се прави сравнение с развитието на флейтата като инструмент, разглеждат се различията в социалните промени през различните периоди и тяхното отражение върху флейтиста изпълнител с всички предизвикателства и отговорности. Авторката обаче подчертава, че независимо от различните условия, през вековете се следва една крайна цел – да се запази високото качество на музиката за флейта, за да оцелее тя като художествена ценност.

В труда се подчертават проблемите в съвременния изпълнителски процес – значението на дигитализацията и на технологичните постижения, които максимално отдалечават музикантите от публиката, което съществено влияе върху изпълнението. Технологията пречи на живата музика да въздейства върху аудиторията и възпрепятства пряката публичност на музикалните процеси, а така ощетява и изпълнителя откъм емоционално въздействие. Затова в дисертацията се търсят и посочват начини за комбиниране на класическите стилове на сценични изяви с нови възможности, базирани на технологиите, за да бъде създадено иновативно съдържание, но винаги да се

следва целта да се съхрани музиката, нейната същност и художествена стойност. От друга страна, се признава и ползата от технологиите, които улесняват работата на музиканта, като му дават възможност да се сдобие с оригиналната партитура на произведението за флейта, да намери изчерпателна информация за историята на конкретно произведение, както и за композитора.

В труда е направен сбит хронологичен разказ и анализ на най-важните флейтови школи и флейтисти, както и на композиторски произведения за флейта през представяния период от време. Историческият преглед на развитието на флейтата като инструмент с нейните подвидове и обновяването на инструмента доказва вечната връзка, която съществува между инструмент, изпълнител и композитор. Подчертава се, че по-леките технически изисквания към изпълнителите през XVIII в. са свързани с характеристиките на съществуващия инструмент, който е все още неусъвършенстван, докато днес изпълнителите разполагат с разширените тонални и технически дадености на флейтата. Благодарение на съществуващите звукови и технически възможности, днес се предлага и много богат репертоар, който дава много големи възможности за творческа интерпретация и оригиналност. Във връзка с отговорността на изпълнителя при изпълнението на музика от различните периоди се поставя въпросът дали старинните произведения да бъдат интерпретирани на съвременни инструменти и се посочва като най-важно изискване да не се оцети звученето.

В дисертацията са изведени предимствата и недостатъците при музициране в социално-културен, изпълнителски и технологичен аспект, които се наложиха особено от специалните обстоятелства в последните две години. Авторката представя различни осъществени решения – възможни онлайн пърформанси, хибридни изпълнения и др., като подчертава, че така се търси отговор на въпроса дали е възможно изкуството да оцелее при подобни обстоятелства и какво трябва да се направи конкретно от флейтистите, за да допринесат за запазване и подобряване на художествената стойност на предлаганият от тях музикален продукт. Като положителен пример се сочи „Фестивалът на новата музика” в зала „Булез” в Берлин и неговата организация.

Най-важният принос на дисертационния труд е социологичният аспект на изводите в търсенето на формулировка за визията и принципите на личността на флейтиста изпълнител, погледнато в исторически план. Отчета се, че ангажиментите на флейтистите винаги са били многостранни, като това важи и за XVIII, и за XXI в. Флейтистът трябва винаги да бъде добър

интерпретатор, но и да умее да организира своите концерти. Така авторката набляга на нужните качества на съвременния изпълнител флейтист, които да му помогнат съществено в неговото развитие. Заради това тук се предлага характеристика на флейтиста преди всичко като солист в XXI в., като се посочва (и въз основа на личния опит на авторката) какви са очакванията от него и съответно до какви постижения може да стигне.

Голямо внимание в труда се обръща на проблема как да се тълкуват старите стилове и старите партитури – по оригинален или съвременен начин? Тук авторката подчертава, че отговор на този въпрос трябва да се търси на първо място в традициите на различните изпълнителски школи, но, от друга страна, и в личния подход, избор и култура на конкретния интерпретатор. Затова се оставя възможност на всеки да вземе своето решение. Привържениците на съвременната флейта да останат при нея и да не се връщат например към несъвършен бароков инструмент, а привържениците на старата музика – да използват реплика на инструментите от онова време. Важното е, че преследваната цел трябва да бъде да се представи стилът възможно най-вярно. Авторката смята, че при изпълнението има достатъчно място и за двата начина на представяне на флейтовата музика, както, разбира се, се отчита и интересът на аудиторията, която да ги оцени.

Авторефератът на Мирна Мликота–Диздаревич е изготвен много старателно, като отразява задоволително всички особености на дисертационния му труд. Включените в него приноси са представени изчерпателно и дават възможност въз основа на тях да бъде оценен в пълнота и самият дисертационен труд.

В автореферата е включен и респектиращ списък на концертите с участието на докторантката – за една или две флейти, както и публикацията ѝ, което е необходимо изискване при оценката на дисертационния труд.

В същинската част от труда, подчинена на избраната тема, изпъкват преди всичко ролята на флейтиста изпълнител като солист, който има възможност да се развие и чрез различните музикални инструменти, и чрез разнообразните музикалните произведения, както и неговата отговорност за запазване на качествата на наследството и на съвременното творчество. От друга страна трябва да се посочи, че конкретното изследване, направено от дисертантката, може да послужи като пример и добра основа и за други проучвания в същата посока, доколкото обстоятелствата, при които действа флейтистът изпълнител, постоянно се променят.

Въз основа на всички положителни черти на представения й дисертационен труд „Ролята на флейтиста като солист през XVIII, XIX, XX век: компаративно изследване на постиженията спрямо очакванията” предлагам на Мирна Мликота–Диздаревич да бъде присъдена образователната и научна степен *доктор*.

София, 25 март 2022 г.

Проф. д-р Сава Димитров

4,2 стандартни страници